

بررسی نقش رهبری اصیل در ادراک محیط یادگیری دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی کرج

خدیجه جلالی توران پستی^۱، مژگان عبدالهی^۲ و پریسا ایران نژاد^۳

۱ دانشجوی کارشناسی ارشد رشته علوم تربیتی گرایش مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

۲ استادیار مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

۳ استادیار علوم تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد کرج

چکیده

پژوهش حاضر با هدف مطالعه شناسایی نقش رهبری اصیل و ادراک محیطی دانشجویان از محیط یادگیری و آموزشی انجام شد. روش تحقیق حاضر از نوع تحقیقات توصیفی پیمایشی از نوع همبستگی می باشد و در زمره تحقیقات کاربردی قرار می گیرد. جامعه آماری مورد نظر کلیه دانشجویان در حال تحصیل دانشگاه آزاد واحد کرج که در نیمسال دوم ۱۳۹۵-۱۳۹۶ مشغول به تحصیل هستند که تعداد آنها برابر با ۲۷۵۴۶ نفر می باشد. که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۰ نفر به روش تصادفی ساده به عنوان حجم نمونه انتخاب شد. لذا، به منظور انجام این پژوهش برای جمع آوری داده‌های مورد نیاز از ۲ پرسشنامه رهبری اصیل (ALQ) (اولیوو، گارنر و والمبوا، ۲۰۰۵) و ادراک محیط آموزشی راف و همکاران (DREEM) (۱۹۹۷) استفاده شد. برای تحلیل داده های جمع آوری شده در بخش توصیفی از جداول توزیع فراوانی و در بخش استنباطی از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. این پژوهش شامل یک فرضیه اصلی و چهار فرضیه فرعی بود، نتایج پژوهش نشان داد که تمامی فرضیه های فرعی پژوهش که ارتباط ابعاد چهارگانه رهبری اصیل (خودآگاهی، پردازش متوازن، شفافیت رابطه ای، اخلاق مداری) با ادراک محیط یادگیری و آموزشی دانشجویان در آنها فرض شده بود، مورد تایید قرار گرفت و به طور کلی می توان گفت بین رهبری اصیل با ادراک محیط یادگیری و آموزشی دانشجویان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

واژگان کلیدی: رهبری اصیل، ادراک محیطی، محیط یادگیری، آموزش

۱. مقدمه

در دنیای امروز سازمانها رکن اصلی جامعه کنونی را تشکیل داده که دو عامل بسیار مهم و حیاتی آن عبارتند از: مدیریت که مهمترین عامل در حیات، رشد، بالندگی یا مرگ سازمان محسوب می‌شود و دیگری انسان‌ها که گردانندگان اصلی هر سازمان می‌باشند (باقری و همکاران، ۱۳۹۳).

دانشگاه نیز یک سازمان اجتماعی-آموزشی است. واقعیت این است که دانشجویان دانشگاه‌ها، از آغاز تحصیل خود بسیاری از وقت مفید خود را در محیط کلاسهای درس می‌گذرانند، این نشان می‌دهد که توجه به محیط یادگیری مطلوب بایستی یکی از مهمترین موضوع‌های مورد علاقه هر نظام آموزشی باشد. به طور مسلم از طریق ارتقای کیفیت محیط یادگیری و یا به وجود آوردن نگرش مثبت نسبت به موضوعات درسی و مدرسه می‌توان انتظار جامعه‌ای فعال، سالم و پویا داشت (ناظم و همکاران، ۱۳۹۴). یکی از عوامل مؤثر بر رویکردهای یادگیری اتخاذ شده توسط دانشجویان، ادراک آنها از محیط یادگیری، شناخته شده است (همان منبع). از طرفی دیگر همانطور که گفته شد مدیریت و رهبری مهمترین عامل بالندگی و مرگ سازمان است. در این میان نظریه رهبری اصیل، جدیدترین و کامل‌ترین رویکرد رهبری است که در سال‌های اخیر مطرح شده است. رهبران اصیل افرادی هستند که به خود شناسی رسیده و از چگونگی افکار و رفتار خود، آگاهی دارند. آنها از بینش ارزشی-اخلاقی برخوردارند و از دانش و توانایی‌های دیگران و بستری که در آن فعالیت می‌کنند، شناخت دارند. رهبران اصیل مطمئن، امیدوار، خوشبین، منعطف و شخصیت بسیار اخلاقی دارند (گاردنر و همکاران، ۲۰۱۱).

لاتانز و اولیو^۲ (۲۰۰۳) رهبری اصیل را فرایندی تعریف کرده‌اند که از ظرفیت‌های روانشناختی مثبت و بسیار بالا نشأت گرفته و زمینه توسعه سازمان را در جهتی فراهم می‌کند که منجر به افزایش خودآگاهی و رفتار مثبت در بخش‌های مختلف میان مدیران و کارکنان می‌شود و رشد فردی مثبت را تقویت می‌کند (لاتانز و اولیو، ۲۰۰۳، ص ۲۴۳). طبق گفته اولیو و همکاران^۳ (۲۰۰۴) رهبران اصیل، روابط با کیفیت بالاتری را پی می‌گیرند که منجر به تعامل فعالانه کارکنان در فعالیت‌های کاری می‌شوند، که این خود باعث رضایت شغلی و بهره‌وری بیشتر و همچنین بهبود عملکرد می‌شود.

تئوری رهبری اصیل، بر خودکنترلی (خودتنظیمی) و خودآگاهی رهبر و پیروان، سرمایه مثبت روان‌شناختی و نقش تعدیل‌گر مثبت سازمانی تمرکز دارد (دانایی فرد و مومنی، ۱۳۸۸). این سبک رهبری بر چالش‌های امروزی، یعنی مسائل اخلاقی، عدم اطمینان و تغییرات پیوسته تمرکز کرده است. ارزشهای فی‌نفسه برتر ارزشهای جهان شمول همانند عدالت اجتماعی، برابری، روشنفکری، ارزشهای نیک خواهی همانند صداقت، وفاداری و مسئولیت‌پذیری و عواطف مثبت معطوف به دیگران (سپاسگزاری، حُسن‌نیت، قدردانی و توجه به دیگران) نقش اساسی در ظهور و رشد نظریه رهبری اصیل داشته است (گاردنر و اولیو و همکاران^۴، ۲۰۰۵). به نقل از یوسفی و همکاران (۱۳۹۴). علاوه بر این، رهبران اصیل قادر به دستیابی به سطوح بالای اعتبار می‌باشند، زیرا آنها می‌دانند که چه کسانی هستند و ارزش‌های خود را درک می‌کنند که باعث هدایت آنها در کار می‌شود (اولیو و همکاران، ۲۰۰۴). این سبک رهبری، الگویی متعالی و رشد یافته برای پیروان است و محیط و شرایط ویژه‌ای را برای آنها رقم می‌زند و پیروان باید برای رشد و تعالی در فرایند توسعه فردی خویش و متعاقب آن عملکرد بهتر به رهبر اقتدا کنند (اماندا^۵ و همکاران، ۲۰۱۴). به نقل از یوسفی و همکاران (۱۳۹۴). این تئوری متشکل از ۴ بعد خودآگاهی، پردازش متوازن، اخلاق مدار و شفافیت رابطه‌ای می‌باشد.

1 Gardner et al.

2 Luthans and Avolio

3 Avolio et al.

4 Gardner, Avolio et al.

5 Amanda

سبک رهبری که توسط مدیران در سازمان‌ها اعمال می‌شود یکی از عوامل موثر بر خلاقیت، انگیزش، افزایش رضایت شغلی و کارایی و بهره‌وری محیطی است (کارک و شامیر^۶، ۲۰۰۲) و از طرفی رهبری به مولفه‌هایی نظیر ایجاد انگیزش، تفویض اختیار، توانمندسازی گروهی، بهبود مستمر عملکرد، ترسیم چشم‌انداز مطلوب، الهام‌بخشی و مربی‌گری مربوط بوده است (همان منبع). تحقیقات گسترده‌ای در زمینه‌های کسب و کار و صنعت انجام شده است که ارتباط بین رهبری اصیل و مولفه‌های متفاوتی مانند تعهد سازمانی (گاتلینگ و همکاران^۷، ۲۰۱۶). رفتار شهروندی سازمانی (والسانیا و همکاران^۸، ۲۰۱۲) و اعتماد به سرپرست (ژیانگ و همکاران^۹، ۲۰۱۶). به طور کلی، چالش‌های اخلاقی و عملکردی مرتبط با شرایط محیط کار، نیاز به یک رویکرد نوین رهبری را آشکار ساخته است. بر این اساس، هم بخش آموزش و هم بخش عملی و کاربردی روی اهمیت رهبری یا درجه‌ای که رهبران نسبت به خودشان صادق هستند، تاکید کرده‌اند (قانع نیا و همکاران، ۱۳۹۴). یکی از شاخص‌های مهم در سازمان‌های آموزشی توجه به رویکرد‌های یادگیری است.

ادراک دانشجویان از محیط یادگیری عامل مؤثری در تعیین رویکرد یادگیری شناخته شده است. برخی از تحقیقات نشان می‌دهند که در تعیین رویکردهای یادگیری، ادراک دانشجویان از محیط یادگیری مهم‌تر از خود یادگیری است. در بسیاری از تحقیقاتی که رابطه بین ادراک از محیط یادگیری و پیامدهای یادگیری را ارزیابی می‌کردند، معلوم شد که ادراک از محیط یادگیری می‌تواند تأثیرات عمیقی بر یادگیری دانشجویان داشته باشد. با توجه به مطالب ارائه شده سازمان‌ها به خصوص سازمان‌های آموزشی نیاز به یافتن راهی مناسب برای ارتقای سطح آموزشی سازمان خود دارند. دانشگاه آزاد اسلامی کرج نیز یک سازمان آموزشی است که برای دستیابی به موفقیت در زمینه آموزش بهتر دانشجویان خود همواره در حال پیشرفت و تلاش است، در این راستا و با توجه به تاثیرگذاری ادراک محیط یادگیری در یادگیری دانشجویان و همچنین تأثیری که رهبری اصیل می‌تواند بر محیط یک سازمان داشته باشد و برای ایجاد درک مثبت و مفید از محیط در دانشجویان و در نتیجه افزایش سطح علمی دانشگاه، این سوال برای محقق مطرح گردید که نقش رهبری اصیل در ادراک محیط یادگیری دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی چیست؟

۲. چارچوب نظری و فرضیه‌های پژوهش

رهبران را مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار بر عملکردهای فردی، گروهی و سازمانی معرفی کرده‌اند. هر رهبری سبک ویژه‌ای را داراست و بر همین اساس سبک‌های رهبری زیادی وجود دارد. رهبری اصیل به تازگی در ادبیات رهبری وارد شده است. رهبری اصیل به عنوان یک الگوی رفتاری متأثر از ظرفیت‌های روانشناختی و اخلاقی مثبت سازمانی است و موجب پرورش خودآگاهی، جنبه‌های اخلاقی درونی، پردازش متعادل اطلاعات و شفافیت روابط در بین کارکنان می‌شود (والومبا و همکاران، ۲۰۰۸). رهبران اصیل به طور عمیقی ارزش‌ها و عقاید خودآگاه، مطمئن به خود، صادق، قابل اطمینان و قابل اعتماد می‌باشند و بر توانمندسازی پیروان تمرکز دارند، تفکرشان را گسترش داده و سازمانی با افراد مثبت اندیش و متعهد را خلق می‌کنند (می و همکاران^{۱۰}، ۲۰۰۳). در این پژوهش با توجه به مبانی نظری مولفه‌های رهبری اصیل شامل خودآگاهی، پردازش متوازن، اخلاق مداری و شفافیت ارتباطی در نظر گرفته شد و به عنوان متغیرهای مستقل در نظر گرفته شدند. همچنین از پرسشنامه استاندارد اولیوو، گارنر و والموبا (۲۰۰۵) برای ارزیابی آن استفاده شد. در خصوص متغیر ادراک محیط یادگیری با مطالعه نظریه لاروک (۲۰۰۷) مولفه‌های علاقه، انتخاب، چالش و لذت به عنوان متغیرهای وابسته در نظر گرفته شد که این مولفه‌ها با استفاده از پرسشنامه راف و همکاران (۱۹۹۷) مورد ارزیابی قرار گرفت و در نهایت فرضیات و مدل مفهومی پژوهش حاضر طراحی و ارائه گردید.

6 Kark and Shamir

7 Gatling et al.

8 Valsania et al.

9 Xiong et al.

10 May et al

۲-۱- فرضیه های پژوهش

فرضیه اصلی

رهبری اصیل در ادراک محیط یادگیری دانشجویان نقش دارد.

فرضیه های فرعی

۱- بین رهبری اصیل در بعد خودآگاهی و ادراک محیط یادگیری و آموزشی دانشجویان رابطه وجود دارد.

۲- بین رهبری اصیل در بعد پردازش متوازن و ادراک محیط یادگیری و آموزشی دانشجویان رابطه وجود دارد.

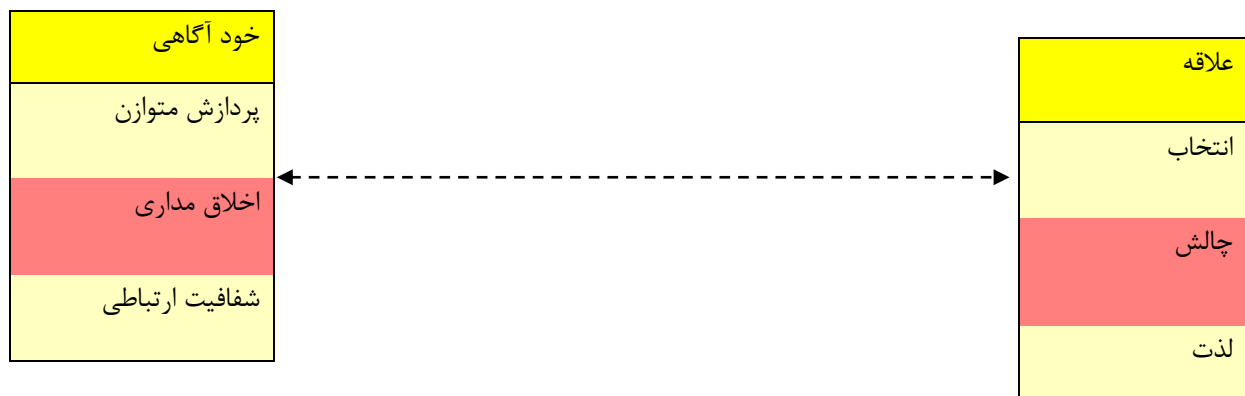
۳- بین رهبری اصیل در بعد شفافیت رابطه ای و ادراک محیط یادگیری و آموزشی دانشجویان رابطه وجود دارد.

۴- بین رهبری اصیل در بعد اخلاق مداری و ادراک محیط یادگیری و آموزشی دانشجویان رابطه وجود دارد.

۲-۲- مدل مفهومی تحقیق

ادراک محیط یادگیری

رهبری اصیل

۳. پیشینه پژوهش

تاپارا^{۱۱} (۲۰۱۴) در پایان نامه کارشناسی ارشد خود در کشور نیوزلند تاثیر رهبری اصیل را بر رضایت و عملکرد شغلی را سنجیده است. نتایج تحقیق نشان دهنده ارتباط بسیار قوی بین رهبری اصیل و عملکرد شغلی کارکنان بوده است. همچنین، رهبری اصیل پیش بینی کننده قوی برای ایجاد رضایت شغلی و عملکرد شغلی کارکنان بوده است. روکر و همکاران^{۱۲} (۲۰۱۳) ارتباط بین رهبری اصیل، خوشبینی و خودکامیابی و تاثیر این متغیرها بر دلبستگی شغلی را مورد بررسی قرار داد. نتایج تحقیق نشان دهنده ارتباط مثبت و معنادار بین رهبری اصیل و دلبستگی شغلی بود. تور و افوری^{۱۳} (۲۰۱۱) در پژوهشی با عنوان پاسخ به این سوال که چه عواملی در رهبری باعث ارتقا دلبستگی شغلی کارکنان می شود، تاثیر سبک های مختلف رهبری را مورد بررسی قرار داد که در نتیجه رهبری اصیل، به عنوان مهمترین و بهترین سبک رهبری جهت ارتقای دلبستگی شغلی کارکنان پیشنهاد و توصیه شد. اوزکال^{۱۴} و همکاران (۲۰۰۷) در یک مدل مفهومی که رابطه بین متغیرهای ادراکی محیط های یادگیری سازنده گرا (ارتباط شخصی، تردید، صدای انتقادی، کنترل اشتراکی، مذاکره دانش آموزی)، متغیرهای باورهای معرفت شناختی علمی (ثابت و تجربی) و رویکردهای یادگیری را ارائه می کند. اگر چه تجزیه و تحلیل از کل مدل به طور کلی حمایت کرد؛ اما تمام مسیرهای پیشنهادی اهمیت نداشتند. تمام متغیرهای ادراکی محیط های یادگیری سازنده گرا به طور مستقیم و غیرمستقیم از طریق عقاید تجربی

11- Tapara

12- Rucker & et al.

13 Tor & Efori

14 Ozkal

توانستند رویکردهای یادگیری را پیش‌بینی کنند. رابطه بین عقاید ثابت و رویکردهای یادگیری اهمیتی نداشت و مهم نبود عقاید ثابت فقط با متغیر ارتباط شخصی رابطه چشمگیری داشت. نیجهوس^{۱۵} و همکارانش (۲۰۰۷) رابطه بین شیوه های یادگیری و مفهوم محیط های یادگیری را در برنامه درسی بر اساس حل مشکل نشان دادند. آنها دریافتند که تغییر در شکل و طرح درس منجر به تغییر در شیوه های یادگیری دانش آموزان از طریق تغییر در فهم آنها از محیط های یادگیری می‌شود. به طور خاص، تحقیقات تفاوت های قابل توجهی در درک دانش آموزان از وضوح اهداف، میزان یادگیری مستقل و تناسب بین حجم کار را نشان دادند. لیزو^{۱۶} و همکاران (۲۰۰۲) در تحقیقی بر روی دانشجویان دانشگاه استرالیا دریافتند که درک محیط آموزشی خوب، هم روی فراگیری رویکرد عمیق اثر می‌گذارد و هم روی نتایج بهتر یادگیری، نتایج نشان داد که اگر چه محیط آموزش روی نتایج یادگیری دانشجویان اثر دارد، اما الزاماً روی رویکرد یادگیری آنها اثر نمی‌گذارد. علاوه بر این آنها نشان دادند که حجم کار زیاد و ارزیابی نامناسب باعث گرایش دانشجویان به رویکردهای یادگیری سطحی شده است. شجاعی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان بررسی رابطه بین رهبری اصیل با نیت جابه جایی با نقش میانجی قلدری سازمانی بیان داشتند که بین رهبری اصیل و قلدری سازمانی، رهبری اصیل و رضایت، تحلیل رفتگی و رضایت و نیت جابه جایی، رابطه منفی و معنی‌دار و بین قلدری و تحلیل رفتگی، رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. یوسفی و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان ارتباط بین سبک رهبری اصیل با دل‌بستگی شغلی کارکنان ادارات کل ورزش و جوانان استان‌های غرب کشور نشان دادند که رهبری اصیل توان پیش‌بینی و تبیین ۰/۳۴۴ از تغییرات دل‌بستگی شغلی کارکنان را دارد. ساسان پور و همکاران (۱۳۹۴) در مقاله ای با عنوان ارتقا کیفیت محیط شهری با تاکید بر ادراک محیطی شهروندان (نمونه موردی: بافت قدیم و جدید شهر سقز) بیان داشتند که بر اساس نتایج تکنیک AHP محله دانشگاه با ۰/۳۸۳ امتیاز نسبت به محله بازار با ۰/۱۶۶ امتیاز، کیفیت محیط مطلوب‌تری دارد. کیفیت ابعاد کالبدی-فضایی و زیست محیطی با تفاوت آشکار در محله شهرک دانشگاه برتری ویژه‌ای دارد. ابعاد اقتصادی و تا حدودی اجتماعی-فرهنگی با تفاوت های نسبی در محله بازار بیش‌ترین امتیاز را به خود اختصاص داده است. روحانی (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان بررسی تاثیر رهبری اصیل ادراک شده بر سرمایه روانشناختی کارکنان موسسه علمی کاربردی جهاد کشاورزی بیان داشت که دو مفهوم مهم و تأثیر گذار رهبری اصیل و سرمایه روانشناختی تأثیر بسزایی در نتایج مطلوب فردی و سازمانی دارند. در این پژوهش تأثیر رهبری اصیل ادراک شده بر روی سرمایه روانشناختی به عنوان یک ظرفیت مثبت و قابل توسعه مورد توجه قرار داد.

۴. روش پژوهش

با توجه به اینکه رابطه دو متغیر رهبری اصیل و ادراک محیطی دانشجویان از محیط یادگیری و آموزشی مورد مطالعه است روش تحقیق مورد استفاده از نوع تحقیقات توصیفی پیمایشی از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری مورد نظر کلیه دانشجویان در حال تحصیل دانشگاه آزاد واحد کرج که در نیمسال دوم ۱۳۹۵-۱۳۹۶ مشغول به تحصیل هستند می‌باشد. نظر باینکه تعداد کل جامعه آماری ۲۷۵۴۶ نفر هستند برای بدست آوردن تعداد نمونه در فرمول کوکران عدد ۳۷۹ بدست آمد که در این پژوهش ۳۸۰ نفر در نظر گرفته شد، که به روش تصادفی ساده پرسشنامه های مربوطه بین دانشجویان توزیع گردید و سپس بعد از پاسخگویی جمع آوری شد. به منظور انجام این پژوهش برای جمع آوری داده های مورد نیاز از ۲ پرسشنامه رهبری اصیل ALQ (اولیوو، گارنر و والمبوا، ۲۰۰۵) و ادراک محیط آموزشی راف و همکاران (DREEM) (۱۹۹۷) استفاده شد که روایی و پایایی آنها در این تحقیق مورد بررسی قرار گرفت. به منظور تعیین روایی پرسش نامه، از اعتبار محتوایی استفاده گردید. برای سنجش اعتبار محتوایی از آراء متخصصان و اساتید اهل فن در دانشگاه آزاد اسلامی کرج استفاده شد، در این مرحله پس از بررسی ها، اصلاحات لازم به عمل آمد و اطمینان حاصل گردید که پرسشنامه ها از اعتبار محتوایی مناسب برخوردار است. همچنین برای تعیین قابلیت اعتماد پرسشنامه

ها از روش آلفای کرونباخ استفاده گردید. ضریب آلفای کرونباخ در مطالعه حاضر برای پرسشنامه رهبری اصیل $0/806$ و پرسشنامه ادراک محیط یادگیری $0/88$ بدست آمد که بیانگر میزان بالای پایایی پرسشنامه های تحقیق می باشد. برای تحلیل اطلاعات بدست آمده از روشهای آمار توصیفی در محاسبه توزیع فراوانی، درصد گیری و... به تجزیه و تحلیل اطلاعات حاصل از پرسشنامه پرداخته شد و تجزیه و تحلیل داده های آماری توسط نرم افزار (SPSS)^{۱۷} انجام شد. سولاتی با طبقه بندی لیکرت استفاده شده است. از روش آماری توصیفی برای رسم نمودار و محاسبه شاخص های مرکزی و پراکندگی استفاده و جهت تحلیل داده ها از آمار توصیفی جهت میانگین و انحراف استاندارد و از آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون) استفاده شد.

۵. یافته های پژوهش

تحلیل استنباطی داده ها

فرضیه اصلی: رهبری اصیل بر ادراک محیط یادگیری دانشجویان نقش دارد.

جدول شماره ۱: همبستگی بین رهبری اصیل با ادراک محیط یادگیری دانشجویان

رهبری اصیل	ادراک محیطی		
$0/823^{**}$	۱	ضریب همبستگی پیرسون	ادراک محیط یادگیری
$0/001$		سطح اطمینان	
۳۸۰	۳۸۰	فراوانی	
۱	$0/823^{**}$	ضریب همبستگی پیرسون	رهبری اصیل
	$0/001$	سطح اطمینان	
۳۸۰	۳۸۰	فراوانی	

اطلاعات بدست آمده از جدول شماره ۱ نشان می دهد که مقدار ۲ برابر با $0/823$ و سطح اطمینان دو دامنه آن $0/001$ است، پس می توان نتیجه گرفت که این ضریب همبستگی معنادار است و همچنین رابطه مثبت و مستقیم بین میانگین رهبری اصیل با ادراک محیطی دانشجویان از محیط یادگیری و آموزشی وجود دارد. یعنی با بالا رفتن رهبری اصیل، ادراک محیط یادگیری بالا می رود و بالعکس. فرضیه اصلی پژوهش تایید شد.

فرضیه فرعی اول پژوهش: بین رهبری اصیل در بعد خودآگاهی و ادراک محیط یادگیری دانشجویان رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۲: همبستگی بین ادراک محیط یادگیری با خود آگاهی دانشجویان

خودآگاهی	ادراک محیطی		
$0/787^{**}$	۱	ضریب همبستگی پیرسون	ادراک محیط یادگیری
$0/001$		سطح اطمینان	
۳۸۰	۳۸۰	فراوانی	
۱	$0/787^{**}$	ضریب همبستگی پیرسون	خودآگاهی
	$0/001$	سطح اطمینان	
۳۸۰	۳۸۰	فراوانی	

¹⁷ statistical pakage for the social sciences(spss)

ملاحظه اطلاعات بدست آمده از جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که مقدار I برابر با ۰,۷۸۷ و سطح اطمینان دو دامنه آن ۰,۰۰۱ است. پس می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب همبستگی معنادار است و همچنین رابطه مثبت و مستقیم بین میانگین رهبری اصیل در بعد خودآگاهی و ادراک محیط یادگیری وجود دارد. یعنی با بالا رفتن رهبری اصیل در بعد خودآگاهی و ادراک محیط یادگیری بالا می‌رود و بالعکس. اولین فرضیه فرعی پژوهش تایید شد.

فرضیه فرعی دوم پژوهش: بین رهبری اصیل در بعد پردازش متوازن و ادراک محیط یادگیری دانشجویان رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۳: همبستگی بین ادراک محیطی با پردازش متوازن دانشجویان

پردازش متوازن	ادراک محیطی		
۰/۶۸۵**	۱	ضریب همبستگی پیرسون	ادراک محیط یادگیری
۰/۰۰۱		سطح اطمینان	
۳۸۰	۳۸۰	فراوانی	
۱	۰/۶۸۵**	ضریب همبستگی پیرسون	پردازش متوازن
	۰/۰۰۱	سطح اطمینان	
۳۸۰	۳۸۰	فراوانی	

ملاحظه اطلاعات بدست آمده از جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که مقدار I برابر با ۰,۶۸۵ و سطح اطمینان دو دامنه آن ۰,۰۰۱ است می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب همبستگی معنادار است و همچنین رابطه مثبت و مستقیم بین میانگین رهبری اصیل در بعد پردازش متوازن و ادراک محیط یادگیری وجود دارد. یعنی با بالا رفتن رهبری اصیل در بعد پردازش متوازن و ادراک محیط یادگیری بالا می‌رود و بالعکس. دومین فرضیه فرعی پژوهش تایید شد.

فرضیه فرعی سوم پژوهش: بین رهبری اصیل در بعد شفافیت رابطه‌ای و ادراک محیط یادگیری دانشجویان رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۴: همبستگی بین ادراک محیطی با شفافیت رابطه‌ای دانشجویان

شفافیت رابطه‌ای	ادراک محیطی		
**۰/۷۰۸	۱	ضریب همبستگی پیرسون	ادراک محیط یادگیری
۰/۰۰۱		سطح اطمینان	
۳۸۰	۳۸۰	فراوانی	
۱	**۰/۷۰۸	ضریب همبستگی پیرسون	شفافیت رابطه‌ای
	۰/۰۰۱	سطح اطمینان	
۳۸۰	۳۸۰	فراوانی	

ملاحظه اطلاعات بدست آمده از جدول شماره ۴ نشان می‌دهد که مقدار I برابر با ۰,۷۰۸ و سطح اطمینان دو دامنه آن ۰,۰۰۱ است می‌توان نتیجه گرفت که این ضریب همبستگی معنادار است و همچنین رابطه مثبت و مستقیم بین میانگین رهبری اصیل در بعد شفافیت رابطه‌ای و ادراک محیط یادگیری وجود دارد. یعنی با بالا رفتن رهبری اصیل در بعد شفافیت رابطه‌ای و ادراک محیط یادگیری بالا می‌رود و بالعکس. سومین فرضیه فرعی پژوهش تایید شد.

فرضیه فرعی چهارم پژوهش: بین رهبری اصیل در بعد اخلاق مداری و ادراک محیط یادگیری دانشجویان رابطه وجود دارد.

جدول شماره ۵: همبستگی بین ادراک محیطی با اخلاق مداری دانشجویان

اخلاق مداری	ادراک محیطی		
**۰/۸۴۷	۱	ضریب همبستگی پیرسون	ادراک محیط یادگیری
۰/۰۰۱		سطح اطمینان	
۳۸۰	۳۸۰	فراوانی	
۱	**۰/۸۴۷	ضریب همبستگی پیرسون	اخلاق مداری
	۰/۰۰۱	سطح اطمینان	
۳۸۰	۳۸۰	فراوانی	

ملاحظه اطلاعات بدست آمده از جدول شماره ۵ نشان می دهد که مقدار r برابر با ۰۸۴۷ و سطح اطمینان دو دامنه آن ۰,۰۰۱ است می توان نتیجه گرفت که این ضریب همبستگی معنادار است و همچنین رابطه مثبت و مستقیم بین میانگین بین رهبری اصیل در بعد اخلاق مداری و ادراک محیط یادگیری دانشجویان وجود دارد. یعنی با بالا رفتن رهبری اصیل در بعد اخلاق مداری و ادراک محیط یادگیری دانشجویان، بالا می رود و بالعکس. چهارمین فرضیه فرعی پژوهش تایید شد.

۶. بحث

۶-۱- نتایج حاصل از فرضیه اول تحقیق

با توجه به نتایج بدست آمده در رابطه با فرضیه فرعی اول پژوهش می توان ابراز داشت که رابطه مثبت و مستقیم بین میانگین رهبری اصیل در بعد خودآگاهی و ادراک محیط یادگیری وجود دارد. یعنی با بالا رفتن رهبری اصیل در بعد خودآگاهی و ادراک محیط یادگیری بالا می رود و بالعکس، بنابراین اولین فرضیه فرعی پژوهش تایید شد. در تبیین این فرضیه می توان بیان نمود که همان طور که در فصول قبلی ذکر شد خودآگاهی به عنوان یک مفهوم کلیدی در رهبری اصیل به فهم روشن شخص از قوتها و ضعف هایش اشاره دارد و بیانگر فهم عمیق نسبت به مهارتها، ارزشها و رفتارهای خود است. در واقع خودآگاهی اشاره به میزان و حدودی دارد که رهبر از دانش دقیق و مناسبی برخوردار است و نشان می دهد که از تأثیر خود بر دیگران نیز آگاه است. از چنین رهبری انتظار می رود که درک بالاتری نسبت به مسائل داشته باشد تا بتواند ظرفیت رهبری خود را جهت هدایت و توسعه پیروان ارتقا دهد که این در حالی است درک محیط یادگیری دانشجویان نشان از نگرشی است که آنها نسبت به محیط پیدا می کنند، می توان ابراز داشت زمانی که رهبر یک دانشگاه از خودآگاهی بر خوردار باشد قادر خواهد بود به درستی از دانش و آگاهی خود در تاثیر گذاری بر دانشجویان و نگرش آنها استفاده کند بنابراین می تواند بر ادراک محیط یادگیری دانشجویان تاثیر گذار باشد..

۶-۲- نتایج حاصل از فرضیه فرعی دوم

با توجه به نتایج بدست آمده از فصل چهارم در رابطه با فرضیه فرعی دوم پژوهش می توان ابراز داشت که رابطه مثبت و مستقیم بین میانگین رهبری اصیل در بعد پردازش متوازن و ادراک محیط یادگیری وجود دارد. یعنی با بالا رفتن رهبری اصیل در بعد پردازش متوازن و ادراک محیط یادگیری بالا می رود و بالعکس. دومین فرضیه فرعی نیز پژوهش تایید شد. در تبیین این فرضیه می توان بیان نمود که پردازش متوازن بیانگر توجه به دیدگاه های مختلف در هنگام تصمیم گیری است. پردازش متوازن حالتی بیطرفانه از پردازش اطلاعات در مورد تجارب، دانش و بازخوردهای شخصی را توصیف می کند، به گونه ای که در آن پنهانکاری،

تحریف، بزرگنمایی و یا ناآگاهی وجود نداشته باشد. بنابراین در چنین حالتی رهبران اصیل فارغ از سوگیری هایی هستند که ممکن است اطلاعات مربوط به آنها را مختل کند، بنابراین در خصوص ادراک محیط یادگیری دانشجویان می توان ابراز داشت که زمانی که دانشجویان با محیطی با رهبری اصیل مواجه هستند شاهد رهبری و مدیریتی هستند که بدون سوگیری و تحریف به پردازش اطلاعات می پردازد و همچنین پنهان کاری و نا آگاهی در اطلاعات وجود ندارد بنابراین برداشت و طریق تفکر آنها نسبت به محیطی که در آن به یادگیری می پردازند مثبت خواهد بود.

۳-۶- نتایج حاصل از فرضیه فرعی سوم

با توجه به نتایج بدست آمده می توان نتیجه گرفت که رابطه مثبت و مستقیم بین میانگین رهبری اصیل در بعد شفافیت رابطه ای و ادراک محیط یادگیری وجود دارد. یعنی با بالا رفتن رهبری اصیل در بعد شفافیت رابطه ای و ادراک محیط یادگیری بالا می رود و بالعکس. سومین فرضیه فرعی پژوهش تایید شد. در تبیین این فرضیه می توان بیان نمود که شفافیت رابطه ای بیانگر گشودگی و صداقت در ارتباطات است. شفافیت رابطه ای اشاره به رفتارهایی از رهبری دارد که آشکارا و با گشودگی به تسهیم اطلاعات پرداخته و احساسات و افکار خود را به روشنی مشخص می کند و از این طریق روابط مثبتی ایجاد می کند. رهبرانی که شفافیت ارتباطی از خود نشان می دهند، توانایی ایجاد رابطه مناسب با کارکنان از طریق نشان دادن مسئولیت پذیری، صداقت، صراحت و روابط اصیل را دارند، که همین خصوصیت رهبری اصیل موجب می گردد از طرفی محیط دانشگاه به یک محیط پویا و فعال تبدیل شود که کارکنانی که روابط خوبی با رهبر خود دارند و از طرفی همین ارتباط خوب و موثر می تواند با دانشجویان بر قرار گردد که در دانشجویان احساس لذت و علاقه و انتخاب که از مولفه های ادراک محیط یادگیری است را به وجود آورد همین امر باعث می شود دانشجویان از محیط یادگیری خود درک بهتری داشته باشد.

۴-۶- نتایج حاصل از فرضیه فرعی چهارم

با توجه به نتایج بدست آمده می توان ابراز داشت که رابطه مثبت و مستقیم بین میانگین بین رهبری اصیل در بعد اخلاق مداری و ادراک محیط یادگیری دانشجویان وجود دارد. یعنی با بالا رفتن رهبری اصیل در بعد اخلاق مداری و ادراک محیط یادگیری دانشجویان، بالا می رود و بالعکس. چهارمین فرضیه فرعی پژوهش تایید شد. در تبیین این فرضیه می توان بیان نمود که این بعد اشاره به رفتارهایی از رهبران دارد که از طریق ارزشهای اخلاقی هدایت می شوند و در مقابل فشارهای بیرونی همچون فشار همکاران، فشارهای سازمانی و اجتماعی قرار می گیرند. در هنگام مواجهه با معضلات دشوار اخلاقی، از رهبرانی که از چشم انداز اخلاقی بالاتری برخوردارند انتظار می رود به شکل اخلاقی تری تفکر و عمل کنند و بر اساس ارزش های والای انسانی رفتار نمایند. در واقع رهبران همواره با انتخابهای سختی مواجه هستند و در این راستا رهبر اصیل کسی است که برای انتخاب گزینه درست به اندازه کافی شهامت داشته باشد و بتواند در برابر فشارهای غیرمنطقی دیگران ثابت قدم بماند، بنابراین زمانی که دانشجویان با این اصول اخلاقی مواجه می شوند و در می یابند که محیطی که در آن به یادگیری می پردازند با اصول اخلاقی انسانی رهبری و هدایت می شود درک مثبت تر و بهتری نسبت به محیط یادگیری خود پیدا می کنند.

۷. نتیجه گیری

پژوهش حاضر با هدف مطالعه شناسایی نقش رهبری اصیل و ادراک محیط یادگیری و آموزشی دانشجویان انجام شد. نتایج نشان داد همچنین رابطه مثبت و مستقیم بین میانگین رهبری اصیل با ادراک محیطی دانشجویان از محیط یادگیری و آموزشی وجود دارد. یعنی بر اساس فرضیه اصلی تحقیق با بالا رفتن رهبری اصیل، ادراک محیط یادگیری بالا می رود و بالعکس. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش های شجاعی و همکاران (۱۳۹۵)، یوسفی و همکاران (۱۳۹۴)، ساسان پور و همکاران (۱۳۹۴)، روحانی (۱۳۹۳)، ازکال و همکاران (۲۰۱۷)، نیجهوس و همکارانش (۲۰۱۶)، لیزو و همکاران (۲۰۱۵)، تاپارا (۲۰۱۴)، روکر و همکاران (۲۰۱۳)، تور و افوری (۲۰۱۱) هم راستا می باشد.

بنابراین می‌توان بیان نمود که همان طور که در فرضیه های فرعی مشخص گردید رهبری اصول با بعدهای خود آگاهی، پردازش متوازن، شفافیت رابطه‌ای و اخلاق‌مداری می‌تواند تاثیر بسزایی بر نگرش و تفکر دانشجویان نسبت به محیط یادگیری خود داشته باشد زیرا همان طور که بیان شد علاقه، انتخاب، چالش و لذت که مولفه‌های ادراک محیط یادگیری دانشجویان است توسط این نوع رهبری ارتقا می‌یابد و رهبری اصیل از طریق شناخت نقاط ضعف و قوت خود و برقراری ارتباطات موثر و تصمیم‌گیری‌های درست و همراه اصول اخلاقی انسانی محیطی پویا و جذاب برای دانشجویان فراهم می‌نماید.

۸. پیشنهادات تحقیق

۱. باتوجه به نیاز مطالعاتی و افزایش خودآگاهی دانشجویان پیشنهاد می‌گردد کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی شناخت خویشتن برگزار شده و مباحث خودآگاهی در دروس مرتبط وارد گردد.
۲. مسئولین به نظرات و پیشنهادات دانشجویان در جهت افزایش بهره‌وری و بالا رفتن ادراک محیطی توجه کرده و شوراهای دانشجویی تشکیلی تشکیل دهند.
۳. مدیران در راستای کاربست پردازش متوازن در عملکرد خود با سعه صدر و خویشتنداری بیشتری به شنیدن و بررسی نظرات و ایده‌های مخالف بپردازند.
۴. مدیران قبل از قضاوت در مورد رفتار و عملکرد کارکنان، مطمئن شوند که تمام جوانب مورد نیاز برای تصمیم‌گیری را سنجیده‌اند.
۵. مدیران با گشودگی، اطلاعات را با کارکنان به اشتراک بگذارند و اطلاعاتی که مورد نیاز دانشجویان می‌باشد مانند اطلاعات خاص در خصوص برنامه‌های آتی دانشگاه در اختیار دانشجویان قرار گیرد.
۶. مدیران از طریق فعالیت‌های نودوستانه خود در سازمان، الگویی از گذشت و فداکاری را برای کارکنان و دانشجویان فراهم نمایند.

منابع

- باقری، مسلم و همکاران (۱۳۹۳). طراحی و تبیین الگوی تصمیم‌گیری مدیران. چشم انداز مدیریت دولتی. شماره ۱۹. ص ۷۵-۱۰۱.
- دانایی فر، حسن؛ مومنی، نونا. (۱۳۸۷). تئوری رهبری اثربخش از دیدگاه امام علی، استراتژی تئوری داده بنیاد متنی. مطالعات انقلاب اسلامی. ۱۴(۴): ۷۵-۱۱۰.
- روحانی، ساره. (۱۳۹۳). بررسی تاثیر رهبری اصیل ادراک شده بر سرمایه روانشناختی کارکنان موسسه علمی کاربردی جهاد کشاورزی. دانشگاه آزاد اسلامی؛ دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی، دانشکده مدیریت و اقتصاد.
- ساسان پور، مرتضی، مصطفوی، علی. (۱۳۹۴). ارتقا کیفیت محیط شهری با تاکید بر ادراک محیطی شهروندان (نمونه موردی: بافت قدیم و جدید شهر سقز) شهر پایدار، دوره ۲، شماره ۴.
- شجاعی، سامان؛ پیرمحمدی، غلامرضا؛ خدایی، علی. (۱۳۹۵). بررسی رابطه بین رهبری اصیل با نیت جابه‌جایی با نقش میانجی قلدری سازمانی. فصلنامه مطالعات رفتار سازمانی، شماره ۱۷، ص ۶۵.
- قانع‌نیا، مریم. ارشدی، نسرين. سلطانیان، نسیم و فروهر، محمد. (۱۳۹۴). تاثیر رفتارهای رهبری اصیل بر افزایش عملکرد کارکنان پتروشیمی. فصلنامه آموزش و توسعه منابع انسانی. دوره ۲، شماره ۶. صص ۱۲۵-۱۴۱.
- یوسفی، علی. احمدیه، ملک، سیما. اناری، فهیمه. (۱۳۹۴). ارتباط بین سبک رهبری اصیل با دل‌بستگی شغلی کارکنان ادارات کل ورزش و جوانان استانهای غرب کشور، مطالعات مدیریت رفتار سازمانی در ورزش. دوره دوم، شماره ۸، صص: ۵۷۶.

Avolio, B. J., Gardner, W. L., (2005), Authentic leadership development: Getting to the root of positive forms of leadership. *The Leadership Quarterly*, 16, 315-338.

- Avolio, B.J., Gardner, W.L., Walumbwa, F., Luthans, F., May, D.R., (2004). Unlocking the mask: a look at the process by which authentic leaders impact follower attitudes and behaviors. *Leadersh. Q.* 15, 801–823.
- Gardner, W.L., Avolio, B.J., Luthans, F., May, D.R., Walumbwa, F. (2005). Can you see the real me? A self-model of authentic leader and follower development. *The Leadership Quarterly*, 16, 343-372.
- Gardner, W.L., Cogliser, C.C., Davis, K.M., Dickens, M.P., (2011). “Authentic leadership: a review of the literature and research agenda”. *Leadersh. Q.* 22 (6), 1120–1145.
- Garger, J., (2008). Developing Authentic Leadership in Organizations: Some Insights and Observations, *Development and learning in organizations*, 22 (1), 14-16.
- Gatling, A., Kang, H.J.A., Kim, J.S., (2016). The effects of authentic leadership and organizational commitment on turnover intention. *Leadersh. Organ. Dev. J.* 37 (2), 181–199.
- Larook, H. (2007). Early adolescents perceptions of classroom environment, motivation, and beliefs. *journal of educational psychology*, 99, 83-98.
- Lizzio, A., Wilson, K., Simons, R. (2002). University students perceptions of the learning environment and academic outcomes: implications for theory and practice and studies in higher Education. 27.27-52.
- Luthans, F., Avolio, B.J., (2003). “Authentic leadership: a positive developmental approach”. In: Cameron, K.S., Dutton, J.E., Quinn, R.E. (Eds.), *Positive Organizational Scholarship*. Barrett-Koehler, San Francisco, CA, pp. 241–261.
- May, D. R., Chan, A. Y. L., Hodges, T. D., Avolio, B. J., (2003), Developing the Moral Component of Authentic Leadership. *Organizational Dynamics*, 32 (3), 247-260.
- Nijhuis, J. Segers, M. & Gijsselaers, W. (2007). The extent of variability in learning strategies and students’ perceptions of the learning environment. *Learning and instruction* 18. 121-134.
- Ozkal, k., tekkaya, c., cakiroglu, j., Sungur, s. (2007). A conceptual model of relationships among constructivist learning environment perceptions, epistemological beliefs, and learning approaches. *learning and individual differences*. 19(1)71-79.
- Rooker, P., Luckett, P., & Mladenovice, R. (2013). The quality of learning in accounting education: the impact of approaches to learning on academic performance, *Accounting Education: An International Journal*, 8(4), 277-300.
- Tapara, G.J. (2014). “Learning environments”. In H. J. Walberg (Ed.). *Evaluating*.
- Toor, j.b., & Ekhoori, B.A. (2011). The Effects of intervention on deep and surface approaches to learning. In J.R. Kirby (Ed), *cognitive strategies and educational performance* (pp.279-293). Orlando, Florida: Academic press.
- Valsania, S., León, J., Alonso, F., Cantisano, G., (2012). Authentic leadership and its effect on employees’ organizational citizenship behaviors. *Psicothema* 24 (4), 561–566.
- Walumbwa, F. O., Avolio, B. J., Gardner, W. L., Wernsing, T. S., & Peterson, S. J. (2008). Authentic leadership: Development and validation of a theory-based measure. *Journal of Management*, 34(1), 89-126.
- Xiong, K., Lin, W., Li, J., Wang, L., (2016). Employee trust in supervisors and affective commitment: the moderating role of authentic leadership. *Psychol. Rep.* 118 (3), 829–848.

The Role of authentic leadership in Islamic Azad University students' perceived learning environment

Khadijeh Jalali Tooran Poshti^{1*}, Mojgan Abdollahi², Parisa Irannejad³

1. Master's degree in Educational Sciences, Islamic Azad University, Karaj Branch
2. Assistant Professor of Educational Management, Islamic Azad University, Karaj Branch
3. Assistant Professor of Educational Sciences, Islamic Azad University, Karaj Branch

Abstract

This study aimed to identify the role of authentic leadership and learning environment and students' understanding of environmental education programs. The method of this research is descriptive survey research of correlation type and is among applied research. The target population of all students studying at Azad University of Karaj Branch who study in the second semester of 1395-1396 are 27546 people. Using the Cochran formula, 380 individuals were selected randomly as sample size. Therefore, for the purpose of this research, two original ALQ questionnaires (Olive, Garner and Walmoba, 2005) and perception of the educational environment of Rough et al. (DREEM) (1997) were used to collect the required data. To analyze the data collected in the descriptive section, frequency distribution tables were used. Also, in the inferential part, Pearson correlation coefficient was used. It consisted of a main hypothesis and four hypothesis, the results showed that all research hypotheses that connect the four dimensions of authentic leadership (self-treatment of balanced, transparent relationship, ethical) and perceived learning environment and teaching students investigated Was confirmed. In general, one can say that there is a positive and significant relationship between the authentic leadership and the perception of the students' learning and educational environment.

Keywords: authentic leadership, learning environment, learning perception, Education